

Forecasting

Forecasting

Čo je to predpoved'?

- Prognóza budúcich udalostí pre účely
  - plánovania,
  - organizácie a
  - kontroly operačných zdrojov.

Forecasting

Aké typy predpovedí sa používajú?

- Predpoveď je možné použiť v oblasti
ekonomickej,
technologickej,
dopytu zákazníkov

Kde sa využívajú výstupy z predpovedania?

- Výber a návrh procesov
- Riadenie zásob
- Plánovanie kapacít
- Plánovanie pracovných síl
- Plánovanie a riadenie odbytu, výroby a nákupu

Postup predpovedania

- 1 Určenie účelu predpovedania
- 2 Výber položiek, ktoré budú predpovedané
- 3 Určenie časového horizontu predpovedania
- 3 Spracovanie časovej série údajov
- 4 Analýza vzoru dopytu
- 5 Výber modelu predpovedania
- 6 Overenie vhodnosti a presnosti vybraného modelu
- 7 Realizácia predpovede
- 8 Sledovanie, či model vyhovuje novým podmienkam v dopyte

Metódy predpovedania

Kvalitatívne

- Manažment rozhodnutia
- Delfi technika
- Prieskum trhu
- Historické analógie
- Krivky životného cyklu
- Brainstorming

Kvantitatívne

- Priame
  - kľzavé priemery
  - exponenciálne vyhladenie
  - regresná analýza
  - dekompozičné metódy
  - sezónne modely
  - Box-Jenkinsove modely
- Nepriame
  - regresná analýza
  - ekonometrické modely
  - input / output modely

Časový horizont predpovedania

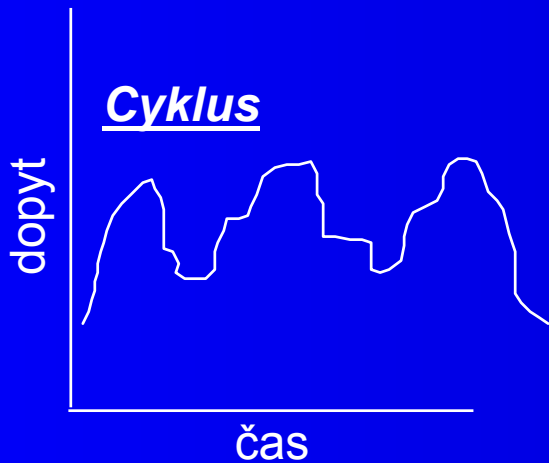
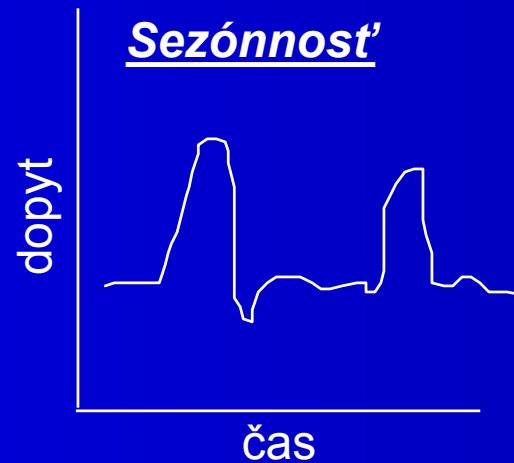
- Krátkodobý

do 1 roka

- Dlhodobý

viac ako 1 rok (strategické plánovanie cieľov,
výrobkov, trhov)

Vzory dopytu

Analýza časových sérií – kvantitatívne metódy predpovedania

- Budúcnosť bude rovnaká ako bola minulosť; teda predpoveď do budúcnosti bude získaná na základe analýzy minulosti.

Spoločný predpoklad všetkých metód pre analýzu časových sérií.

Kĺzavé priemery

- Priemer z hodnôt skutočného dopytu z posledných n -periód
- Vyhladzuje, tlmí vplyv náhodných výkyvov
- Používa sa pre konštantný dopyt bez trendu a sezónnosti

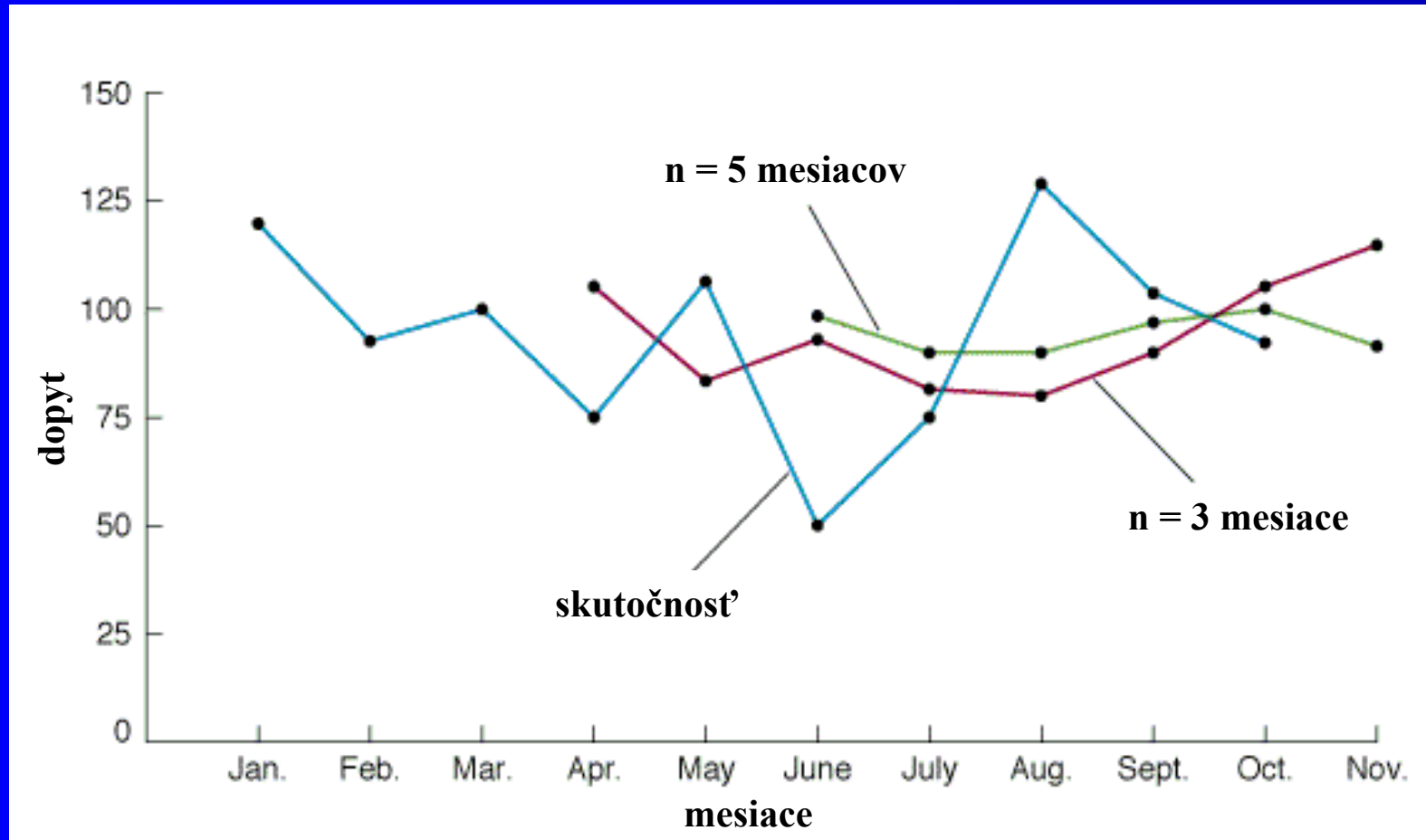
$$P_n = \frac{\sum_{i=1}^n D_i}{n}$$

kde:

n = počet periód v kĺzavom priemere

D_i = skutočný dopyt v perióde i

Efekt vyhladenia náhodných výkyvov

Vážený kľzavý priemer

- Prispôsobenie kľzavých priemerov – metóda lepšie reaguje na zmeny v dopyte

$$P_n = \sum_{i=1} W_i D_i$$

kde:

W_i = váha i-teho údaju (hodnota medzi 0 a 1)

$$\sum W_i = 1$$

Exponenciálne vyhladenie

- Najnovšie údaje majú najvyššiu váhu
- Reaguje lepšie na najnovšie zmeny v dopyte ako metóda kĺzavých priemerov
- Často využívaná, presná metóda

$$P_{t+1} = \alpha D_t + (1 - \alpha)P_t$$

kde:

P_{t+1} = predpoveď na nasledujúcu periódu

D_t = skutočný dopyt v poslednej perióde

P_t = predchádzajúca predpoveď

α = vyhladzovacia konštanta
(hodnota medzi 0 a 1)

Vplyv vyhladzovacej konštanty

- $0 \leq \alpha \leq 1$
- Ak $\alpha = 0$, potom $P_{t+1} = 0 D_t + 1 P_t = P_t$
Predpoveď neberie do úvahy najnovšiu hodnotu dopytu
- Ak $\alpha = 1$, potom $P_{t+1} = 1 D_t + 0 P_t = D_t$
Predpoveď je rovná poslednej hodnote dopytu
- Teda
Čím vyššia je hodnota α , tým väčší dôraz je kladený na najnovší vývoj dopytu
Čím nižšia je hodnota α , tým väčší dôraz je kladený na historický vývoj dopytu

Regresná analýza

- Skúma vzťah medzi dvoma alebo viacerými premennými
- Popisuje závislosť závislej premennej od nezávislej premennej
- V prípade predpovedania dopytu:
  - nezávislá premenná – čas
  - závislá premenná – dopyt

Lineárna regresia

Rovnica priamky:

$$Y = a + bX$$

kde:

a = konštantný člen

b = trendový člen

X = nezávislá premenná (čas)

Y = závislá premenná (predpoveď dopytu na periódu x)

$$b = \frac{\sum xy}{\sum x^2}$$

$$a = \bar{Y} - b \bar{X}$$

kde:

n = počet periód

$x = X - \bar{X}$

$y = Y - \bar{Y}$

Viacnásobná regresia

Analyzuje vzťah medzi dopytom a dvoma alebo viacerými nezávislými premennými

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 \dots + \beta_k X_k$$

where,

β_0 = konštantný člen

$\beta_1, \dots, \beta_k$ = parametre nezávislých premenných

$X_1, \dots, X_k$ = nezávislé premenné

Presnosť predpovede

- Výber metódy s najmenšou chybou predpovede
- Chyba = Skutočnosť - Predpoveď
  - stredná chyba predpovede (MFE)
  - stredná absolútna chyba (MAD)
  - stredná kvadratická chyba (MSE)
  - stredná absolútna percentuálna chyba (MAPE)

Chyby predpovedania

- MFE: Hodnotí prípustnosť zvolenej metódy (MFE sa má blížiť 0)
- MAD: Indikuje veľkosť chýb
- MSE: Zdôrazňuje rozsah chýb
- MAPE: Umožňuje porovnanie prognóz pri rôznych údajoch

Tracking signal (signál chybných predikcií)

- Vypočítava sa v každej perióde
- Porovnáva sa s kontrolnými hranicami (dolná, horná)
- Vyhodnocuje, či zvolený model predpovedania odpovedá novému vývoju dopytu

Brownov signál:

$$TS_k = \frac{\sum_{t=1}^k e_t}{MAD_k}$$

kde:

e_t = skutočnosť – predpoveď

MAD_k – vyhladená stredná absolútna chyba

Triggov signál:

$$SIG_k = \frac{SAD_k}{MAD_k}$$

kde:

SAD_k – vyhladená priemerná chyba

MAD_k – vyhladená stredná absolútna chyba